

Bijpraten met de buurt

Verslag van een informele bijeenkomst voor omwonenden op 18 september 2018, georganiseerd door Bureau Marineterrein Amsterdam.

Voorzitter: JaapJan Berg

Opkomst: 44 personen

Vooraf

Het Buurtplatform en eerdere aanwezigen hebben een persoonlijke uitnodiging voor de bijeenkomst van 18 september ontvangen. Daarnaast is er een vermelding geweest in het Petersburgjournaal. Marineterrein Amsterdam heeft aankondigingen geplaatst in de nieuwsbrief en op de Facebookpagina.

Er zijn 44 belangstellenden naar de bijeenkomst gekomen. De helft van hen was voor het eerst bij Bijpraten met de Buurt, de andere helft is eerder geweest of is naar een meet-up gekomen. De omliggende buurten zijn goed vertegenwoordigd.

In de week voorafgaand aan de bijeenkomst, op 4 september, heeft Bureau Marineterrein twee rondleidingen georganiseerd voor mensen die zich graag in bredere zin willen informeren over de ontwikkelingen op het terrein. Hierbij waren in totaal rond de 25 geïnteresseerden.

Welkom

Door: JaapJan Berg, gespreksleider van deze avond

De bijeenkomst van vandaag heeft een extra lading, omdat Defensie afgelopen zomer heeft aangegeven meer op het terrein te willen blijven doen dan eerder was voorzien. Dat leidt tot aanpassingen van de plannen. Daarover weten we nog lang niet alles, want de gemeente en het Rijk zijn nog met elkaar in gesprek. Overigens onderschrijven alle partijen wel de ambitie* van het Marineterrein. Het tijdelijke, richtinggevende programma dat nu wordt uitgevoerd, kan dan ook doorgaan.

Op de agenda van vanavond staat:

- Hoe verlopen de gesprekken tussen Rijk en gemeente Amsterdam?
- Wat kunnen omwonenden in deze fase nog inbrengen bij bovengenoemde gesprekken?
- Wat gebeurt er nu op het terrein?

**Ambitie Marineterrein*

Op Marineterrein Amsterdam worden oplossingen bedacht, getest en toegepast voor internationale uitdagingen. Een gemeenschap van vernieuwers, wetenschappers en bedrijven werkt hieraan samen,

zodat de sterke positie van Amsterdam en Nederland internationaal wordt versterkt. Het Marineterrein wordt ontwikkeld tot een toekomstbestendig stadskwartier waar open innovatie mogelijk is, met toegankelijke en flexibele werk- en ontmoetingsruimtes, bijzondere woonvormen, sport, recreatie en groen.

Update planvorming

Door: Marlene Rienstra, projectmanager gemeente Amsterdam voor het Marineterrein

Rijk is eigenaar Marineterrein

Er is veel verwarring ontstaan na het bericht van Defensie, bij Amsterdammers, maar ook bij de gemeente. Het is echter belangrijk om te benadrukken dat het Marineterrein nog niet van de gemeente is, het Rijk is de eigenaar. De gemeente is wel belanghebbende én verantwoordelijk voor het bestemmingsplan.

In het kort: wie doet wat bij het Marineterrein?

Er is een stuurgroep verantwoordelijk voor de ontwikkeling van het Marineterrein met daarin vertegenwoordigers van Rijk en gemeente én Bureau Marineterrein Amsterdam. Daarboven staat het bestuurlijk overleg tussen de betreffende minister en de burgemeester. Er is bij de gemeente ook een planvormingsteam voor het Marineterrein samengesteld. Dit team is verantwoordelijk voor het opstellen van de plannen voor de toekomstige definitieve invulling van het Marineterrein en het proces rondom de besluitvorming daarover. Bureau Marineterrein Amsterdam is verantwoordelijk voor de tijdelijke invulling van het terrein. De tijdelijke invulling duurt tot 2021, mogelijk langer.

Heroverweging Defensie en reactie gemeente

Op 5 december 2013 is de bestuursovereenkomst tussen Rijk en gemeente getekend om gezamenlijk het Marineterrein te ontwikkelen. Dit nadat Defensie had besloten om de kazerne in Amsterdam (grotendeels) af te stoten vanwege bezuinigen. Inmiddels liggen de zaken voor Defensie anders. Er is inmiddels meer geld beschikbaar en er staan veel vacatures uit bij Defensie. Dienst Werving en Selectie – die sowieso op het Marineterrein zou blijven – heeft hier veel ruimte voor nodig. Daarnaast gaat het ook over veiligheid, zichtbaarheid in de stad en prestige; Defensie wil op een prominente plek in de hoofdstad aanwezig blijven. Defensie wilde hiervoor graag ongeveer de helft van het terrein behouden. De gemeente en de wethouder waren het daar niet mee eens. Maar het terrein is van Defensie, een juridisch traject levert niet veel op. Uiteindelijk heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden waarbij gezamenlijke afspraken zijn gemaakt over het vervolg van het proces. Hoeveel ruimte Defensie daarbij precies zal behouden, is nu nog niet bekend.

Waar staan we nu?

Op dit moment worden de randvoorwaarden bepaald hoe functies naast elkaar kunnen bestaan. In oktober gaan de partijen weer om de tafel zitten en in december

2018 volgt een bestuurlijk overleg. Dat wordt een belangrijk moment, want dan weten we of een militaire en een publieke functie op het Marineterrein inderdaad naast elkaar kunnen bestaan. De tussentijd waarin we nu zitten zal nog een tijd voortduren, maar ondertussen gebeurt er wel een hoop. Binnenkort wordt het hek bijvoorbeeld weer verplaatst in verband met de opening van Codam en komt er nieuwe openbaar gebied bij.

Wensenlijst

De gemeente is nu in gesprek met Defensie om ons belang, het belang van de stad, voor te leggen. We hebben daarbij ook goed in beeld wat onder de bewoners als belangrijk wordt ervaren. We hebben een wensenlijst voor gesprekken opgesteld met zes punten. Dit zijn:

- aandacht voor maatschappelijke functies en voorzieningen;
- groen & maritiem;
- wonen als volwaardig onderdeel;
- duurzaamheid als leidend motief voor de ontwikkeling;
- Innovatie/werkgelegenheid: geen eiland op een eiland;
- hoogbouw met mate.

Later tijdens de bijeenkomst kijken we met aanwezigen welke relevante punten we daar nog aan toe moeten voegen.

Vraag en antwoord n.a.v. presentatie Marlene Rienstra

Vraag: Is het huidige, tijdelijke programma hetzelfde als de definitieve invulling?

Antwoord: Datgene wat er nu in tijdelijkheid gebeurt willen we ook graag in de definitieve situatie zien. Het grote verschil is wel dat wat er nu gebeurt in de huidige bebouwing plaatsvindt. In het toekomstige plan komt er ook andere bebouwing.

Vraag: Gaat het nu ook al over aankoop van het terrein?

Antwoord: Nee, verkoop heeft te maken met de definitieve situatie, dus als het bestemmingsplan er is.

Vraag: Is er iemand van Defensie nu aanwezig?

Antwoord: Nee, het Rijksvastgoedbedrijf is vertegenwoordiger namens het Rijk, niet Defensie. Het Rijksvastgoedbedrijf wordt voor de volgende bijeenkomst uitgenodigd.

Vraag: Is het mogelijk dat Defensie het al overgedragen terrein terugneemt?

Antwoord: Nee, de overdracht van de huidige publieke ruimtes is onomkeerbaar.

Vraag: Is het mogelijk dat Defensie voor de genoemde functies een andere locatie vindt?

Antwoord: Ja, maar het Marine Etablissement heeft voor de mensen die bij Defensie werken een grote emotionele betekenis, dat speelt ook een rol.

Vraag: Gaat Defensie nieuwbouw realiseren?

Antwoord: Ja, ze hebben nieuwe gebouwen nodig.

Vraag: Komt daar inspraak over?

Antwoord: Als het onder het bestemmingsplan gaat vallen wel. Zo niet, dan heeft Defensie de mogelijkheid om zelf te ontwikkelen en is er geen inspraak over.

Vraag: Kan de buurt überhaupt nog iets zeggen over aanpassingen aan bestaande gebouwen, bijvoorbeeld over het optoppen van het Marechausseegebouw?

Antwoord: Hiervoor geldt hetzelfde. Als het onder het nieuwe bestemmingsplan gaat vallen wel. Op dit moment is dat nog niet het geval.

Vraag: Waarom doet gemeente zoveel moeite om het Marineterrein te ontwikkelen?

Antwoord: De gemeente vindt dit een prachtplek voor de stad, en wil niet dat het een afgesloten terrein voor Defensie blijft.

Vraag: Waarom is de gemeente de betrokken partij, waarom geen ontwikkelaar?

Antwoord: Om een heel gebied te ontwikkelen, is de gemeente altijd de betrokken partij. Pas na het bestemmingsplan komt er een ontwikkelaar bij.

Vraag: De Kattenburgerstraat is net opgewaardeerd als verkeersader, kan de buurt daar nog iets tegen doen?

Antwoord: Dat valt buiten de grenzen van dit project. Dit besluit maakt deel uit van de plannen om auto's zo veel mogelijk te weren uit de binnenstad. Daarom is recentelijk een knip aangebracht voor het Centraal Station. Gevolg daarvan was wel dat de Kattenburgerstraat is opgewaardeerd als verkeersader.

Tijdelijke ontwikkeling

Door: Liesbeth Jansen, directeur Bureau Marineterrein Amsterdam

Ontwikkelen gaat nooit in een rechte lijn, er zijn onderweg altijd allerlei hobbels, maar we moesten ons wel even herpakken na het nieuws van Defensie. De vraag is nu: kunnen we verdichten? Kunnen we meer doen met een kleinere ruimte?

Nieuwe organisaties op het terrein

Tegelijkertijd hebben we er ook weer veel ruimte aan de kade bijgekregen. Het hek achter gebouw 027 schuift op. De hele laagbouw van gebouw 027 en de gebouwen 027W en gebouw 039, waar Codam zit, zijn overgedragen. Er komen op dat deel van het terrein allerlei nieuwe organisaties bij. Nieuwe, grote organisaties als AMS Institute en Codam zijn al gearriveerd op het terrein, in het nieuwe jaar gaat ook NEMO Science Museum een grote studio inrichten voor (volwassen) publieksprogramma's. Daarnaast verwelkomen we ook de Amsterdamse Hogeschool

voor de Kunsten die een grote multimedialerwerkplaats gaat inrichten voor alle kunst disciplines. En dan is er ook nog plek voor de nieuwe Archeologiewerkplaats (die gaat verhuizen naar een veel mooiere plek) en het bierlaboratorium van Brouwerij Homeland.

Nieuwe projecten op het terrein

Naast de boardwalk die we afgelopen zomer hebben gerealiseerd, hebben we de laatste tijd ook hard gewerkt aan het onderzoek naar de waterkwaliteit. Op het Marineterrein zijn nieuwe methodes ontwikkeld om vervuiling op te sporen, die vooral bij overstort van het riool optreedt: dat is zeer actueel, want dit was de reden dat Amsterdam City Swim niet door kon gaan. Binnenkort gaan we ook weer verder met de luchtkwaliteit, er komen drie nieuwe sensoren – Ultra-IoT heten ze – die niet alleen fijnstof meten maar ook geluid en het aantal personen met een telefoon - Dit laatste is om drukte te kunnen meten en gebeurt anoniem.

Vraag en antwoord n.a.v. presentatie Liesbeth Jansen

Vraag: Waarom wil je dat het officieel zwemwater wordt, waarom niet zo laten?

Antwoord: Zwemmen zal altijd op eigen risico blijven, maar als het officieel zwemwater wordt, dan wordt er regelmatig getest en kunnen we tijdig mensen waarschuwen wanneer de waterkwaliteit niet goed is.

Vraag: Hoe is de waterkwaliteit op dit moment?

Antwoord: In de binnenhaven is die doorgaans goed, maar bij overstort van het riool elders of door zwerfafval kan ook hier de waterkwaliteit verslechteren.

Vraag: De Oosterdoksdraaibrug is uit de running; er is een onderzoek naar alternatieven geweest, maar dat heeft nog niet tot oplossingen geleid. Wat is de situatie nu?

Antwoord: Alternatieven waren te kostbaar. De brug gaat mogelijk wel eerder weer open dan medio 2020.

Vraag: De Museumhaven is niet blij met de plannen voor een brug tussen NEMO en het Marineterrein, waarom wordt die steeds verbinding steeds genoemd?

Antwoord: De voors en tegens moeten goed worden onderzocht, maar het is wel nodig om meer verbindingen van en naar het Marineterrein te realiseren.

Vraag: Is de urgentie voor een brug niet minder groot nu het terrein ook kleiner blijft?

Antwoord: De bedrijvigheid gaat nog enorm toenemen. Dus die is wel gewenst.

Onderzoek omgevingscontract

Door: Menno van der Veen, postdoc-onderzoeker aan de UvA, afdeling Sociologie

R-LINK is een vijfjarig onderzoek door verschillende kennisinstellingen, gemeenten en maatschappelijke organisaties naar de vraag hoe niet-marktpartijen betrokken kunnen worden bij gebiedsontwikkeling. Het Marineterrein is daarbij een van de casussen. Het onderzoek gaat over tijdelijke ontwikkelingen van de komende jaren, maar ook over de definitieve ontwikkelingen die later plaats gaan vinden. Het uiteindelijke doel is om mogelijkheden te scheppen voor het maken van bindende afspraken met de omgeving over ontwikkeling. Het project verloopt stap voor stap. De eerste stap is het inzichtelijk maken van alle wensen en initiatieven in de omgeving. Die eerste stap is nu gezet.

161 interviews

Er zijn inmiddels 161 interviews geweest in de omgeving: met leden van de community van het Marineterrein, met mensen uit de buurt die zich gemeld hebben. Alle bekende platforms zijn benaderd, ook is er gepost bij de Albert Heijn. Zelfs de commandant van Defensie komt aan de beurt en wie nog iets wil zeggen, kan zich nog melden.

Opvallende uitspraken uit de omgeving

Wat opviel: sommige mensen kenden het Marineterrein niet eens. Anderen zeiden: dat Marineterrein is toch voor het grote geld, er staat een muur omheen en die zal er wel blijven staan, dat is toch niet voor gewone mensen. Maar er waren ook mensen die wel interesse hadden en graag iets wilden zeggen. We vroegen de mensen wat zij belangrijk vinden voor nu, de tijdelijk fase, en voor de toekomst. We vroegen ook wat mensen belangrijk vinden voor het proces. Veel mensen voelen onzekerheid over waar zij wel en niet over kunnen meepraten en -denken, men wil een formele terugkoppeling. En we hoorden ook een aantal keer dat de communicatie steeds beter wordt.

Volgende stap: ontwerpworkshop

Het doel van het onderzoek is om te komen tot een omgevingscontract waarin is vastgelegd wat mensen belangrijk vinden. De volgende stap is daarom een ontwerpworkshop: met de input die er nu is, met mensen uit de buurt, de community van het Marineterrein en een wetenschapper gaan we een voorbeeld van zo'n contract maken.

We maakten een lijst van punten die belangrijk werden gevonden door de buurt en door de community van huurders. Die lijst baseerden we op eerder onderzoek door gemeente Amsterdam/Bureau Marineterrein en de interviews van de afgelopen maanden. Tijdens Bijpraten met de Buurt op 20 september vroegen we de

aanwezig om aan te geven welke van de punten voor hen het belangrijkste waren.
NB: de volgorde van de thema's (niet de thema's zelf) gebaseerd op de bijpraatavonden.

Voor de toekomst van het terrein *vanuit het perspectief van de community* is dat:

- mobiliteit & bereikbaarheid;
- groen;
- duurzaamheid;
- veiligheid;
- mix van bedrijven, wonen en recreatie.

Voor de toekomst van het terrein *vanuit het perspectief van omwonenden* is dat:

- groen;
- respect voor het 'blauwe karakter' (water);
- hoogbouw met mate;
- buurtwinkels;
- duurzaamheid;
- muur open;
- sociale woningbouw;
- sport;
- klein hek (ziet ook op muur).

Voor het proces worden volgende thema's genoemd:

- Goed terugkoppelen wat er gebeurt met wat er is gezegd.
- In een vroeg stadium elkaar betrekken.
- Toezicht op naleving van afspraken.
- Een omgevingscontract moet flexibel zijn.
- Representativiteit van wie er aan tafel zit.

Vraag en antwoord n.a.v. presentatie Menno van der Veen

Vraag: Hoe zorg je ervoor dat er meer jongere mensen betrokken worden, zoals de 25- tot 35-jarigen?

Antwoord: Die kunnen we beter online bereiken. Bijvoorbeeld door onlinepolls te maken, met relevante vragen en dilemma's.

Volgende bijeenkomsten

Volgende buurt rondleiding op 15 januari 2019

Op dinsdag 15 januari 2019 organiseert Bureau Marineterrein Amsterdam van 18.00 tot 19.30 uur een rondleiding over het (publieke deel van het) Marineterrein, speciaal

voor omwonenden. We laten je dan een aantal actuele projecten en nieuwe locaties zien.

Wil je meewandelen? Stuur een mail naar aanmelden@marineterrein.nl o.v.v.

Rondleiding op 15 januari 2019.

Volgende 'Bijpraten' op 22 januari 2019

Op dinsdag 22 januari 2019 organiseert Bureau Marineterrein Amsterdam de volgende Bijpraten met de buurt. Deze bijeenkomst vindt plaats in de Commandantswoning, van 18.00 tot 20.30 uur. Voor deze bijeenkomst wordt een vertegenwoordiger van het Rijksvastgoedbedrijf uitgenodigd.

Wil je hier bij zijn? Stuur een mail naar aanmelden@marineterrein.nl o.v.v. Bijpraten op 22 januari 2019.